

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sžsk/108/2020
Identifikačné číslo spisu: 3019200163
Dátum vydania rozhodnutia: 21.04.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Alena Adamcová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:3019200163.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Aleny Adamcovej a členiek senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a JUDr. Violy Takáčovej, PhD., v právnej veci žalobcu: Complex HM, s. r. o., so sídlom Dvory 581, Púchov, IČO: 45 517 991, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom ul. 29. augusta č. 8-10, Bratislava, za účasti: N. Q., nar. XX. V. XXXX, bytom D. XX, XX XXX Z., B. L., o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 11053-3/2019-BA zo dňa 23. januára 2019, o kasačnej sťažnosti žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 30. júla 2020, č.k. 28Sa/14/2019-69, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trenčíne č.k. 28Sa/14/2019-69 zo dňa 30. júla 2020 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

Odôvodnenie

I.

Konanie pred krajským súdom

1. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) právoplatným rozsudkom č.k. 28Sa/14/2019-69 zo dňa 30. júla 2020 postupom podľa § 191 ods. 1 písm. c) zákona č. 162/2015 Z.z. Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“) zrušil rozhodnutie žalovanej 11053-3/2019-BA zo dňa 23. januára 2019 (ďalej len „rozhodnutie žalovanej“) a vec jej vrátil na ďalšie konanie. Napadnutým rozhodnutím žalovaná podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák. č. 461/2003 Z.z.“) zamietla odvolania žalobcu a ďalšieho účastníka a potvrdila rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Považská Bystrica zo dňa 11. októbra 2013 č. 33561-1/2013-PB (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie“), ktorým ako prvostupňový správny orgán rozhodla podľa § 178 ods. 1 písm. a) bod 1. zák. č. 461/2003 Z.z., že zamestnancovi žalobcu N. Q. nevzniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti podľa slovenskej legislatívy od 01. decembra 2012. Prvostupňový správny orgán dôvodil výsledkami kontroly u žalobcu zo dňa 08. marca 2013, v rámci ktorej nebolo preukázané, že ďalší účastník reálne vykonáva pre

žalobcu činnosť ako zamestnanec na území Slovenskej republiky, a preto nemôže podliehať slovenským právnym predpisom ani podľa čl. 11 (3), čl. 13 (1) či čl. 13 (3) nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 z 29.04.2004 O koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia v znení nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 988/2009 zo dňa 16. septembra 2009 (ďalej len „základné nariadenie“), a preto mu nevzniklo od 01. decembra 2012 povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti podľa slovenskej legislatívy. Žalovaná v preskúvanom rozhodnutí uviedla, že pri určovaní uplatniteľnej legislatívy nie je rozhodujúci iba status osoby ako zamestnanca, resp. samostatne zárobkovo činnnej osoby, ale reálny výkon činnosti, pričom na základe vykonanej kontroly u zamestnávateľa, t.j. žalobcu nebol preukázaný skutočný výkon činnosti zamestnanca na území Slovenskej republiky. Uvedenú skutočnosť oznámila poľskej inštitúcii sociálneho zabezpečenia (ďalej len „ZUS“), ktorá stanovisko akceptovala a oznámením č. 020000/UBS/OM/401/PW/166/2013 zo dňa 04. decembra 2013 určila, že N. Q., t.j. zamestnanec žalobcu podlieha od 01. decembra 2012 právnym predpisom sociálneho zabezpečenia Poľskej republiky.

2. V odôvodnení rozsudku krajský súd uviedol, že zo skutkových okolností prípadu vyplýva, že na zamestnanca žalobcu, t.j. ďalšieho účastníka sa priamo vzťahuje základné nariadenie. Na posúdenie, či u zamestnanca žalobcu dochádzalo a dochádza k súbehu sociálnych poistení viacerých štátov podľa čl. 13 ods. 3 základného nariadenia z dôvodu výkonu činnosti zamestnanej osoby a činnosti samostatne zárobkovo činnnej osoby v odlišných členských štátoch, je príslušná výlučne inštitúcia určená vykonávacím nariadením. Inštitúcia príslušná na vykonávanie sociálneho poistenia v inom členskom štáte, než určuje nariadenie, na takéto posúdenie príslušná nie je. Z čl. 16 ods. 2 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 zo dňa 16. septembra 2009 (ďalej len „vykonávacie nariadenie“) vyplýva, že uplatniteľné právne predpisy určí inštitúcia členského štátu bydliska osoby. V prejednávanej veci nebolo sporné, že zamestnanec žalobcu má bydlisko v Poľskej republike, a teda na určenie uplatniteľnej legislatívy pre žalobcu je príslušná poľská inštitúcia ZUS.

3. Krajský súd ďalej poukázal na to, že nebolo sporné, že k definitívnemu určeniu, že zamestnanec žalobcu od 01. decembra 2012 podlieha v oblasti sociálneho zabezpečenia legislatíve Poľskej republiky, došlo predtým, ako vo veci rozhodovala žalovaná v pozícii odvolacieho orgánu, pričom vedomosť o tejto právnej skutočnosti nadobudla žalovaná pred vydaním napadnutého rozhodnutia. Krajský súd zdôraznil, že ak sa určenie poľskej legislatívy stalo alebo stane konečným, nemá žalovaná právomoc v otázke sociálneho poistenia konkrétneho poistenca vôbec konať a rozhodovať, čo je skutočnosť vyplývajúca jednak z účelu nariadení, ako aj zo slovenského právneho poriadku. Žalovaná ako štátny orgán môže konať iba v rozsahu a spôsobom určeným zákonom, v tomto prípade zák. č. 461/2003 Z.z. Zákon vymedzuje právomoc žalovanej vykonávať sociálne poistenie, ako aj jeho rozsah, pričom tiež určuje jej špeciálne oprávnenia vo vzťahu k inštitúciám členských štátov Európskej únie, avšak aplikáciu legislatívy iného členského štátu v prípade jej určenia zákon medzi právomoci žalovanej nezaradil. Ak teda bola či bude právoplatne určená legislatíva Poľskej republiky na určité obdobie, iba inštitúcia ZUS má právomoc konať vo veci sociálneho poistenia dotknutého zamestnanca žalobcu, ak prípadné rozhodovanie o otázkach sociálneho poistenia dotknutej osoby spadá do doby, kedy právomocou na rozhodovanie o tom disponovala, resp. disponuje ZUS.

4. Krajský súd poukázal na uznesenie Veľkého senátu správneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 1Vs/1/2018, ktorým judikatúru v tejto oblasti zjednotil. V tomto uznesení uviedol, že definitívne určenie uplatniteľnej legislatívy iného členského štátu Európskej únie od určitého dátumu podľa čl. 16 ods. 3 vykonávacieho nariadenia alebo vzájomnou dohodou podľa čl. 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia vylučuje právomoc žalovanej ako inštitúcie podľa čl. 1 písm. p) základného nariadenia na rozhodovanie o uplatniteľnej legislatíve.

5. V zmysle uvedeného žalovaná napadnuté rozhodnutie vydala v čase, keď už vo vzťahu k dotknutému zamestnancovi žalobcu bolo určenie poľskej legislatívy definitívne, čo žalovaná ani nespochybňuje, pričom potvrdenie prvostupňového rozhodnutia o nevzniku poistenia zamestnanca žalobcu odôvodnila tým, že prvostupňový orgán len deklaroval svojím rozhodnutím, že zamestnanec žalobcu nepodliehal slovenskej legislatíve v označenom období a zároveň, keďže žalobca tohto zamestnanca prihlásil do

registra poistencov žalovanej, bolo nevyhnutné odstrániť dôsledky nesprávnej registrácie zamestnanca. V tejto súvislosti krajský súd poukázal na to, že prihláška do registra poistencov nezakladá povinné sociálne poistenie, nemá konštitutívne účinky, čiže vznik a zánik sociálneho poistenia nie je podmienený podaním prihlášky či odhlášky, ktoré len deklarujú právnu skutočnosť, s ktorou zákon (nariadenie) spája vznik sociálneho poistenia. Prihláška do poistenia nemôže zakladať povinné sociálne poistenie a deklarovať jeho vznik alebo zánik v rozpore s koordinačnými nariadeniami Európskej únie. Pokiaľ teda správne orgány rozhodovali o nevzniku povinného poistenia podľa slovenskej legislatívy, žalovaná v čase svojho rozhodovania už nemala právomoc rozhodovať o uvedenej skutočnosti. V dobe rozhodovania odvolacieho správneho orgánu už bolo v súlade s nariadeniami EU určené, že zamestnanec žalobcu podlieha v oblasti sociálneho zabezpečenia právnym predpisom Poľskej republiky. Na základe uvedeného sa krajský súd nestotožnil s názorom žalovanej, že prvostupňový orgán svojím rozhodnutím odstraňoval dôsledky nesprávnej registrácie zamestnanca žalobcu.

6. O trovách konania rozhodol krajský súd podľa § 167 ods. 1 SSP v spojení s § 175 ods. 1 SSP tak, že úspešnému žalobcovi priznal právo na úplnú náhradu trov konania a ďalšiemu účastníkovi náhradu trov konania nepriznal pre nenaplnenie hypotézy právnej normy umožňujúcej ďalšiemu účastníkovi náhradu trov konania priznať, ako aj z dôvodu neuplatnenia si žiadnych nárokov zo strany ďalšieho účastníka.

II.

Kasačná sťažnosť

7. Proti tomuto rozsudku podala žalovaná v zákonnej lehote s poukazom na § 440 ods. 1 písm. g) a h) SSP) kasačnú sťažnosť. Mala za to, že žalobcovi v konaní nesvedčí aktívna vecná legitímácia, s ktorou sa krajský súd v danej veci nezaoberal. Žalobca vo svojej žalobe nepreukázal a nešpecifikoval, akým spôsobom bol napadnutým rozhodnutím poškodený na svojich právach. Taktiež ani netvrdil poškodenosť svojich práv ako zamestnávateľa, čo je hlavnou podmienkou, aby vôbec žaloba mohla byť podaná. Žalobca nepoukázal na žiadne relevantné ustanovenia zákona ani na články koordinačných nariadení, ktoré by žalovaná svojím postupom porušila. Podľa jej názoru vydaním napadnutého rozhodnutia nebolo zasiahnuté do subjektívnych práv žalobcu, avšak táto otázka nebola krajským súdom v napadnutom rozhodnutí prioritne vyriešená.

8. Žalovaná ďalej poukázala na ust. § 2 ods. 2 SSP, podľa ktorého každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde. V zmysle § 61 písm. a) SSP je žaloba procesný úkon, ktorým fyzická osoba alebo právnická osoba uplatňuje právo na súdnu ochranu porušeného alebo priamo dotknutého práva alebo právom chráneného záujmu. V zmysle § 177 ods. 1 SSP sa správnu žalobou žalobca môže domáhať ochrany svojich subjektívnych práv proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy. Aj z § 178 ods. 1 SSP - podľa ktorého je žalobcom fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá o sebe tvrdí, že ako účastník administratívneho konania bola rozhodnutím orgánu verejnej správy alebo opatrením orgánu verejnej správy ukrátená na svojich právach alebo právom chránených záujmoch - vyplýva obmedzenie procesnej legitímácie len na tie fyzické a právnické osoby, ktoré boli účastníkmi správneho konania, a ktoré o sebe tvrdia, že ako účastníci správneho konania boli rozhodnutím správneho orgánu ukrátené na svojich právach, t.j. že im takýmto rozhodnutím bola spôsobená ujma. Aktívna legitímácia na podanie žaloby je osobitná procesná podmienka, ktorá musí byť splnená na to, aby súd mohol vo veci konať a meritorne rozhodnúť. Podmienky konania sa skúmajú v každom štádiu súdneho konania a pokiaľ nie sú splnené, súd konanie zastaví.

9. Žalovaná poukázala na skutočnosť, že žalobu na krajský súd podal žalobca ako zamestnávateľ, t.j. právnická osoba, pričom zamestnanec zamestnávateľa žalobu na súd nepodal a v súdnom konaní vystupuje výlučne len ako ďalší účastník. Podľa jej názoru bolo preto nevyhnutné posudzovať žalobcu ako zamestnávateľa, a teda k nemu pristupovať v inom režime, ako keby žalobu podal zamestnanec, ktorý je fyzickou osobou. Žalovaná mala za to, že v prípade, ak by bola žalobcom fyzická osoba, v

sociálnych veciach by sa na neho a na zamestnávateľa vzťahovali rozdielne režimy z hľadiska posúdenia žaloby. Pokiaľ je žalobcom fyzická osoba, v sociálnych veciach nie je správny súd v zmysle § 134 ods. 2 písm. d) SSP viazaný rozsahom a dôvodmi žaloby a v zmysle § 203 ods. 2 SSP ani žalobnými bodmi. Rovnako tak v zmysle § 202 ods. 2 SSP súd posudzuje správnu žalobu neformálne v prípade, ak je žalobcom fyzická osoba. V prípade, ak je žalobcom právnická osoba, správna žaloba musí obsahovať všetky náležitosti uvedené v odseku 1.

10. Nakoľko žalobca v žalobe nepreukázal, akým spôsobom napadnuté rozhodnutie zasahuje do jeho subjektívnych práv, žalovaná mala za to, že nie je aktívne hmotnoprávne legitimovanou osobou na podanie žaloby v zmysle § 178 ods. 1 SSP. V tejto súvislosti poukázala na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. IV. ÚS 228/2011-9 zo dňa 02. júna 2011, podľa ktorého: „Na aktívnu legitimáciu na podanie žaloby o preskúmanie rozhodnutia správneho orgánu podľa druhej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku (Rozhodovanie o žalobách proti rozhodnutiam a postupom správnych orgánov) nestačí, že žalobca bol účastníkom správneho konania (alebo sa s ním v správnom konaní malo ako s účastníkom konať), ale zároveň musel byť ako účastník správneho konania rozhodnutím, preskúmania zákonnosti ktorého sa domáha, ako aj postupom správneho orgánu na svojich právach ukrátený. Správne súdnictvo tak nie je založené na verejnej žalobe (actio popularis), ktorá by umožnila komukoľvek podať žalobu o preskúmanie rozhodnutia správneho orgánu. Ukrátenie práv žalobcu musí byť v žalobe tvrdené a podložené a aspoň potenciálne možné. Ako vyplýva z uvedeného, samotné postavenie účastníka v správnom konaní ešte k naplneniu podmienky dotknutosti, resp. ukrátenia práv žalobcu nevedie.“

11. Krajský súd sa dostatočne nevysporiadal s aktívnou vecnou legitimáciou žalobcu, pričom nie je zrejmé, ako napadnutým rozhodnutím došlo k ukráteniu práv žalobcu. Samotné postavenie účastníka správneho konania k naplneniu podmienky ukrátenia práv žalobcu nevedie. Krajský súd vo svojom odôvodnení uviedol výlučne vzťah k ďalšiemu účastníkovi ako zamestnancovi zamestnávateľa, pričom nikde neuviedol, akými právami bol ukrátený žalobca ako zamestnávateľ vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu. Aktívnu vecnú legitimáciu bol krajský súd povinný skúmať počas celého konania, pričom podľa názoru žalovanej krajský súd v konaní túto opomenul skúmať vo vzťahu k žalobcovi, a teda neskúmal, či sú splnené podmienky konania.

12. Žalovaná ďalej poukázala na to, že nesúhlasí s právnym záverom krajského súdu a je toho názoru, že bola oprávnená vydať napadnuté rozhodnutie, ktoré bolo vydané v súlade so zák. č. 461/2003 Z.z. a koordinačnými nariadeniami Európskej únie.

13. ZUS v súlade s čl. 16 ods. 2 vykonávacieho nariadenia zaslala žalovanej oznámenie č. 020000/UBS/OM401/PW/166/2013 zo dňa 04. decembra 2013, ktorým ZUS na základe analýzy zhromaždených podkladov určila, že zamestnanec v súlade s čl. 11 ods. 3 písm. a) základného nariadenia podlieha od 01. decembra 2012 právnym predpisom sociálneho zabezpečenia Poľskej republiky. Vzhľadom na to, že žalovaná, ako inštitúcia dotknutého členského štátu, toto určenie nenamietala, stalo sa v súlade s čl. 16 (3) vykonávacieho nariadenia definitívnym.

14. Žalovaná, ktorá vedie register poisťencov a sporiteľov starobného dôchodkového sporenia, je povinná kontrolovať správnosť údajov v tomto registri a v prípade, že sú v registri poisťencov uvedené nesprávne údaje, je povinná urobiť také kroky, aby zosúladiť skutkový stav veci so stavom právnym. Vzhľadom na definitívne určenie poľskej uplatniteľnej legislatívy, čím bolo nepochybné, že zamestnanec od 01. decembra 2012 podlieha právnym predpisom sociálneho zabezpečenia Poľskej republiky, bolo potrebné odstrániť následky nesprávnej registrácie zamestnanca v registri poisťencov. Pobočka žalovanej preto za účelom zosúladenia skutkového stavu so stavom právnym, vydala rozhodnutie o nevzniku povinného sociálneho poistenia zamestnanca podľa slovenskej legislatívy. Následne jediný procesný postup, ktorý mohla žalovaná využiť v rámci odvolacieho konania, bol prvostupňové rozhodnutie potvrdiť. Napadnutým rozhodnutím v spojení s prvostupňovým rozhodnutím teda žalovaná len deklarovala skutočnosť, že zamestnancovi nevzniklo v období od 01. decembra 2012 povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti podľa

právnych predpisov Slovenskej republiky.

15. Rovnaký právny názor v tomto smere vyjadril aj Krajský súd v Žiline v rozsudku sp. zn. 21Scud/14/2014t zo dňa 26. júla 2017, v ktorom uviedol: „zákon č. 461/2003 Z.z. špecificky, na rozdiel od Správneho poriadku, upravuje podmienky zastavenia konania, preto nebolo možné podľa názoru krajského súdu, aplikovať v postupe žalovaného ustanovenie § 30 ods. 1 písm. e) Správneho poriadku, lebo zákon č. 461/2003 Z.z. vylučuje aplikáciu Správneho poriadku a špecificky pre konanie podľa zákona č. 461/2003 Z.z. upravuje spôsoby, kedy môže správny orgán konanie zastaviť. Podľa názoru krajského súdu pokiaľ žalovaný rozhodol meritórne a konštatoval spolu s prvostupňovým rozhodnutím, že žalobcovi od určitého dátumu sociálne poistenie nevzniklo tak tento výrok je súladný s procesným postupom, ktorý žalovaný a prvostupňový orgán v súlade s platnou právnou úpravou mohol a bol povinný aplikovať.“

16. Žalobca prihlásil zamestnanca do registra poistencov od 01. decembra 2012 podaním Registračného listu FO - prihlášky. Následným definitívnym určením uplatniteľnej legislatívy Poľskej republiky príslušnou poľskou inštitúciou sociálneho zabezpečenia však bolo nepochybné, že zamestnanec v uvedenom období podliehal právnym predpisom sociálneho zabezpečenia Poľskej republiky. S poukazom na skutočnosť, že bola podaná prihláška zamestnanca do registra poistencov, považovala žalovaná v záujme právnej istoty zamestnanca, vydanie napadnutého rozhodnutia za dôvodné. Žalovaná mala aj v zmysle uvedeného za to, že jej postup v tomto prípade bol správny a list ZUS o určení poľskej legislatívy nemôže z uvedených dôvodov nahradiť samotné rozhodnutie žalovanej o nevzniku povinného sociálneho poistenia.

17. Právo účastníka správneho konania na oboznámenie sa s podkladmi rozhodnutia je širšie a za podmienok ustanovených SSP zahŕňa prístup k všetkým podkladom administratívneho rozhodnutia, ktoré administratívny orgán použil na rozhodnutie. Odopretie tohto práva účastníkovi administratívneho konania má za následok porušenie práva na poskytnutie inej právnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR. Ide o jeden z pilierov zákonnosti administratívneho konania, ktorý vyvažuje postavenie účastníka administratívneho konania oproti mocenskému postaveniu orgánu verejnej správy, ktorý z titulu verejnej moci danej mu zákonom vedie a ovláda konanie. Žalovaná mala aj s poukazom na vyššie uvedené za to, že pokiaľ by postupovala iným spôsobom než vydaním napadnutého rozhodnutia, ako to naznačuje krajský súd a rozhodla sa napadnuté rozhodnutie nevydať, došlo by z jej strany k porušeniu práv účastníkov administratívneho konania.

18. Žalovaná tiež poukázala na to, že krajský súd sa v napadnutom rozsudku žiadnym spôsobom nevysporiadal so záverom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, vyjadreným v rozsudku sp. zn. 1Sžso/41/2015 zo dňa 22. augusta 2017, týkajúcim sa obdobných právnych vecí, v ktorom Najvyšší súd SR ustálil, že žalovaná je oprávnená rozhodovať o vzniku povinného nemocenského poistenia, povinného dôchodkového poistenia a povinného poistenia v nezamestnanosti žalobcu ako zamestnanca, ktorý bol prostredníctvom príslušného formulára zaregistrovaný v registri poistencov, pričom Najvyšší súd SR zároveň poukázal na ustanovenia zák. č. 461/2003 Z.z., z ktorých táto právomoc žalovanej vyplýva. Obdobný názor tiež Najvyšší súd SR vyjadril aj v ďalších svojich rozhodnutiach, a to napr. 1Sžso/66/2015, 1Sžso/12/2016, 9Sžso/32/2016, 9Sžso/177/2015.

19. Žalovaná poukázala na aktuálnu judikatúru krajských súdov, ktoré v skutkovo rovnakých konaniach rozhodli v jej prospech, a to rozsudok Krajského súdu v Prešove č.k. 8Sa/2/2018-100 zo dňa 29. januára 2019, rozsudok Krajského súdu v Prešove č.k. 2Sa/22/2019-68 zo dňa 30. januára 2019, rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 28Sa/22/2019 zo dňa 07. apríla 2020, rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 25Sa/8/2020 zo dňa 21. mája 2020, rozsudok Krajského súdu v Trnave č.k. 44Sa/16/2019-67 zo dňa 18. júna 2020, rozsudok Krajského súdu v Trnave č.k. 20Sa/15/2019-30 zo dňa 19. júna 2020.

20. Žalovaná navrhla, aby kasačný súd rozsudok krajského súdu zrušil a konanie zastavil, alternatívne, aby rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

21. Žalobca, ani ďalší účastník sa ku kasačnej sťažnosti nevyjadrili.

III.

Právne posúdenie veci kasačným súdom

22. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 SSP) postupom podľa § 452 ods. 1 SSP v spojení s § 439 SSP preskúmal prípustnosť kasačnej sťažnosti a po zistení, že kasačnú sťažnosť podala sťažovateľka včas (§ 443 ods. 2 písm. a/ SSP), preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a jednohlasne (§ 464 v spojení s § 139 ods. 4 SSP) dospel k záveru, že rozsudok správneho súdu je potrebné zrušiť.

23. Kasačný súd rozhodol bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP) s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu SR. Rozsudok bol verejne vyhlásený 21. apríla 2021 (§ 137 ods. 4 SSP v spojení s § 452 ods. 1 SSP).

24. Podľa § 177 ods. 1 SSP, správnu žalobou sa žalobca môže domáhať ochrany svojich subjektívnych práv proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy.

25. Podľa § 178 ods. 1 SSP žalobcom je fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá o sebe tvrdí, že ako účastník administratívneho konania bola rozhodnutím orgánu verejnej správy alebo opatrením orgánu verejnej správy ukrátená na svojich právach alebo právom chránených záujmoch.

26. Podľa § 462 ods. 1 SSP, ak kasačný súd po preskúmaní zistí dôvodnosť kasačnej sťažnosti, rozhodne o zrušení napadnutého rozhodnutia a podľa povahy vráti vec krajskému súdu na ďalšie konanie alebo konanie zastaví, prípadne vec postúpi orgánu, do ktorého pôsobnosti patrí.

27. Predmetom konania bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej, ktorým zamietla odvolanie žalobcu a ďalšieho účastníka a potvrdila prvostupňové rozhodnutie, ktorým bolo rozhodnuté tak, že ďalšiemu účastníkovi konania ako zamestnancovi žalobcu nevzniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti od 01. decembra 2012 podľa slovenskej legislatívy.

28. Kasačný súd v prvom rade považuje za potrebné zdôrazniť, že správne súdnictvo nie je založené na princípe verejnej žaloby, ktorý umožňuje komukoľvek podať žalobu o preskúmanie rozhodnutia správneho orgánu. I keď aktívna žalobná legitímácia nemá formálne povahu procesnej podmienky konania, správny súd je povinný ju skúmať počas celého konania. Ukrátenie práv žalobcu musí byť v žalobe tvrdené a podložené a aspoň potencionálne možné. Samotné postavenie účastníka správneho konania k naplneniu podmienky ukrátenia práv žalobcu nevedie.

29. V tejto súvislosti kasačný súd poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3SŽr/2/2014, v ktorom najvyšší súd uviedol: „Súd v každej konkrétnej veci posudzuje, či žalobca spĺňa zákonom stanovené podmienky procesnej aktívnej legitímácie na podanie žaloby v správnom súdnictve. Žalobná legitímácia v zmysle § 247 ods. 1 a § 250 ods. 2 OSP musí byť daná pre všetky prípady, kedy je dotknutá právna sféra žalobcu. S prihliadnutím na účel súdneho prieskumu administratívnych rozhodnutí, táto podmienka musí byť splnená v priebehu celého konania...“

30. Ustanovenie § 178 ods. 1 SSP upravuje žalobnú legitímáciu. Za kumulatívneho splnenia zákonných podmienok možno žalobcu považovať za žalobne legitímovaného na podanie správnej žaloby. V tejto súvislosti je nutné rozlišovať medzi procesnou legitímáciou ako spôsobilosťou byť účastníkom konania a vecnou legitímáciou plynúcou z hmotného práva. Žalobnú legitímáciu má v zásade účastník administratívneho konania, voči ktorému bolo vydané napadnuté rozhodnutie alebo opatrenie, ktorým bol ukrátený na svojich právach alebo právom chránených záujmoch. Ukrátenie na subjektívnych právach spojené s vydaním žalovaného rozhodnutia je osoba, ktorá správnu žalobu podáva, preukázať svojim

tvrdením v žalobe. V prípade pochybností má však správny súd vždy možnosť žiadať žalobcu, aby dotknutie na právach podrobne opísal a preukázal. Pravdivosť tohto tvrdenia sa následne preukáže v konaní samom.

31. S poukazom na ustanovenie § 178 ods. 1 SSP treba považovať za náležitosť žaloby aj konkrétne tvrdenie žalobcu o tom, že bol ukrátený na svojich právach nezákonným rozhodnutím správneho orgánu, pričom musí ísť o subjektívne práva vyplývajúce z právneho predpisu. Len tak môže súd posúdiť otázku aktívnej legitímácie žalobcu.

32. Podľa názoru kasačného súdu krajský súd otázku aktívnej legitímácie žalobcu neposúdil správne, ak nevzal do úvahy, že žalobcom môže byť len osoba, ktorá tvrdí ukrátenie svojich práv alebo právnych záujmov preskúmaným rozhodnutím alebo tvrdí aspoň potenciálnu možnosť ich ukrátenia. Napriek skutočnosti, že žalovaná túto skutočnosť nenamietala v rámci konania pred krajským súdom a v kasačnej sťažnosti v zásade nie je prípustné uplatňovanie nových skutočností (§ 441 SSP), aktívna legitímácia žalobcu je podmienkou, bez splnenia ktorej nie je možné žalobe priznať úspech. Správne súdy prihliadajú na splnenie tejto podmienky počas celého konania, a to aj bez námietky druhého účastníka konania.

33. Kasačný súd dospel k záveru, že z podanej žaloby nie je zjavné, v čom spočíva ukrátenie práv žalobcu ako zamestnávateľa. Žalobca v žalobe síce uvádza, že sa cíti byť ukrátený na svojich právach nezákonným postupom a rozhodnutím žalovanej a domáha sa ochrany svojich subjektívnych práv, ktoré však následne žiadnym spôsobom nešpecifikuje. Žalobca v podanej žalobe poukazuje na možné ukrátenie práv svojho zamestnanca.

34. Z uvedených dôvodov kasačný súd kasačnou sťažnosťou napadnutý rozsudok krajského súdu postupom podľa § 462 ods. 1 SSP zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V ďalšom konaní bude úlohou krajského súdu postupovať vo vyššie naznačenom smere, vysporiadať sa s aktívnou legitímáciou žalobcu a vo veci znovu rozhodnúť. Zároveň je krajský súd viazaný právnym názorom vyjadreným v tomto rozhodnutí (§ 469 SSP).

35. V novom rozhodnutí krajský súd rozhodne aj o nároku na náhradu trov kasačného konania (§ 467 ods. 3 SSP).

36. Toto rozhodnutie prijal senát pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.